

METGES DEL MÓN (MDM)

Seu social: Barcelona

Àmbit geogràfic: estatal

Forma jurídica: associació

- 14 persones treballadores
- 4 persones treballadores pertanyents a col·lectius en risc d'exclusió social
- 1.503 persones voluntàries
- 974 persones sòcies
- 1.153 persones ateses en serveis a la infància i la joventut
- 4.181 persones ateses en serveis a altres col·lectius en situació d'exclusió social

www.medicosdelmundo.org

Breu història de l'organització

En 1971 un grup de metges francesos, entre ells Bernard Kouchner, van decidir al seu retorn de Biafra, on havien treballat amb Creu Roja durant la terrible època de fam, trencar el codi de neutralitat i silenci de les grans organitzacions humanitàries per a denunciar les violacions de drets que havien vist. Així va ser com van fundar Metges sense Fronteres.

En 1979, durant la crisi dels "boat people" de Vietnam, Kouchner, amb una quinzena de membres més, va decidir fundar Metges del Món (en endavant MdM) per atendre aquestes persones operant des d'un vaixell "el L'Îlle de Lúmier" que va estar a la zona fins a finals dels 80 i va salvar a milers de persones.

A Espanya, MdM va començar a treballar en projectes d'Inclusió Social l'any 1988, com una delegació de Médecins du Monde. El 1990 es va constituir oficialment MdM Espanya, amb programes i pressupost propis. El 18 de novembre es va reunir la primera Assemblea General de persones associades i va quedar constituïda la Junta Directiva. El 31 de març, a Cracòvia, es va signar la Carta Europea d'Acció Humanitària.

D'altra banda, MdM intervé des de l'any 1992 amb població socialment exclosa a través de l'acostament físic i humà. A més de la dispensació de material preventiu, es desenvolupen activitats d'educació per a la salut i es deriva a les persones als serveis socials i sanitaris públics.

Missió

Metges del Món és una associació internacional i humanitària, independent, horitzontal i multidisciplinària formada per persones voluntàries i treballadores unides pel compromís de construir un món més just.

La missió de l'entitat és el treball per a fer efectiu el dret universal a la salut mitjançant l'atenció sanitària, la denúncia, el testimoni, la mobilització social i la incidència política al costat de poblacions excloses, vulnerables o víctimes de crisis.

La nostra visió del dret a la salut es realitza a través d'un enfocament de drets humans amb perspectiva de gènere, d'interculturalitat, d'integració social i d'apoderament. Aquest enfocament considera la persona com un subjecte de drets i l'Estat com a responsable de garantir el seu exercici en un marc d'igualtat d'oportunitats; per això, la nostra actuació es compromet amb la defensa d'aquests drets -des d'aquesta perspectiva- en la lluita contra la pobresa i en la no discriminació per raó de raça, credo o cultura.

Descripció de l'activitat

La Cooperació al Desenvolupament que es porta a terme per MdM s'emmarca fonamentalment en l'àmbit de la salut. Es considera l'Atenció Primària de Salut com la manera fonamental i més justa de garantir l'accés a la salut per a totes les persones treballant amb cada un dels grups de la comunitat involucrada segons les seves necessitats perquè l'accés sigui igualitari.

Metges del Món actua en l'àmbit de la salut amb les poblacions en situació de pobresa i exclusió social i amb les víctimes de crisis humanes, atén a tota persona que veu vulnerats els seus drets humans, realitza accions de sensibilització com a mitjà per al canvi social i denuncia les causes que ocasionen les injustícies.

Àmbits principals:

Cooperació internacional per al Desenvolupament: Salut Sexual i Reproductiva, Atenció Prevalgués, VIH-SIDA i Salut comunitària.

Inclusió social: Formació Agents de Salut Prevenció, Mutilació Genital Femenina Mediació intercultural sociosanitària, Salut Comunitària, Prevenció i sensibilització VIH-SIDA.

Educació per a la transformació social: Voluntariat, Sensibilització, Educació Aspectes transversals en totes les actuacions: Salut, Gènere, Drets Humans.

DESCRIPCIÓ DE L'EXPERIÈNCIA

GUIA PEDAGÒGICA D'ACTIVITATS INTERCULTURALS

Breu descripció

La Guia Educativa d'activitats interculturals és el producte que culmina un procés d'APS iniciat fa quatre anys amb diverses escoles de la ciutat de Barcelona.

La guia recull l'experiència adquirida pels diferents equips educatius i pretén esdevenir un recurs aplicable a cada cycle escolar de primària i integrar-la com a part del projecte educatiu de centre a qualsevol escola interessada.

La guia està composta per diverses eines, recursos i dinàmiques, a més d'estar acompanyada d'una formació inicial adreçada a la comunitat educativa com a agents d'interculturalitat i antirumors.

El contingut de la guia s'ha elaborat a través d'un procés participatiu amb dos dels centres educatius (Escola Rius i Taulet i Escola El Patronat) que han desenvolupat el projecte amb tots els cursos de primària, fet que ha permès adquirir una experiència així com poder extreure conclusions sobre les temàtiques a treballar a cada cycle, curs i edat.

Els dos centres, amb la col·laboració de l'entitat New Voices New Futures, han participat de la gravació de vídeos tutorialis que faciliten la implementació de la guia a les escoles. Aquests vídeos estan protagonitzats per l'alumnat, el professorat i l'AFA de l'escola i serviran de model i agent antirumors per donar a conèixer la Guia a la resta d'escoles de primària de Barcelona.

Aportació de valor de la iniciativa

Tot i que ja existeixen diverses guies pedagògiques per treballar la interculturalitat, el principal tret distintiu del projecte presentat és que s'ha creat la guia a través d'un procés desenvolupat al llarg de quatre anys i a través de les experiències realitzades i viscudes per la comunitat educativa dels diferents centres que hi han participat.

Durant quatre anys s'ha treballat amb les escoles. Començant pels cursos de cycle superior es va veure la necessitat d'educar en la interculturalitat des de la primera infància, oferint eines educatives per a tot el cycle d'educació infantil i primària, introduint així els valors de la interculturalitat en la planificació anual del centre, des de P3 fins a 6è. La Guia pedagògica d'activitats interculturals és el fruit del treball dut a terme a diferents centres i, que permet replicar les eines i els recursos que hi apareixen a altres escoles que així ho desitgin.

Necessitats identificades

La realitat de diverses cultures coexistent a la ciutat s'evidencia, des de fa uns anys, en tots els àmbits de les nostres vides i, també, a través de les escoles. La migració és una qüestió política que afecta directament a la societat amb connotacions psicològiques, econòmiques i de relacions públiques. I, d'altra banda, defineix relacions de desigualtat entre les persones determinades pel seu origen, gènere i condició social. En aquest sentit, la migració s'enllaça directament amb els drets humans, el desenvolupament i la geopolítica a nivell nacional, regional i internacional.

Aquesta coexistència ha generat actituds xenòfobes i racistes que afecten de manera molt directe a les persones migrades per diferents motius: per la por dels països occidentals a una aflluència de masses migratòries, per les polítiques restrictives, les reaccions violentes contra la immigració, els repetits esclats de xenofòbia; per l'explotació dels problemes de la migració per part de moviments polítics, etc.

A les escoles, sent el principal agent socialitzador de la infància, es poden observar moltes vulneracions de drets i actituds discriminatòries envers les persones procedents d'altres cultures i religions per una sèrie de determinants i la seva intersecció (gènere, edat, estatus social, etc.).

Principals objectius assolits

Objectiu general: contribuir a promoure la convivència intercultural a la ciutat de Barcelona fomentant la construcció positiva de l'altre a partir del respecte i coneixement mutu per combatre els rumors, els estereotips i les actituds discriminatòries i/o racistes. Objectiu específic: sensibilitzar a les comunitats educatives sobre la necessitat d'incorporar una perspectiva d'interculturalitat per a la defensa dels drets de les persones promovent l'ús de la Guia Educativa i la seva participació com agents antirumors al seu entorn.

Principals resultats obtinguts

A través del projecte s'ha treballat amb les comunitats, contribuint a fomentar una educació inclusiva i respectuosa que afavoreixi la convivència intercultural real a la nostra societat.

S'ha aconseguit sensibilitzar a 921 infants de P3 a 6è així com a 42 mestres, a part de les famílies, a través d'una formació dirigida a les AFA. Els resultats quantitatius han estat molt més elevats que els previstos inicialment, això s'ha degut a la implicació de tota la comunitat educativa dels centres participants, i a l'obtenció de millores en la convivència dels centres, resultats que han estat visibles a molt curt termini.

Amb les dinàmiques i els tallers desenvolupats als centres s'ha pogut incorporar una mirada crítica i positiva sobre la diversitat de les persones i les diferents maneres d'entendre el món. Des d'una mirada objectiva i crítica s'han qüestionat les maneres de desenvolupament social i les relacions desiguals, que no són respectuoses amb l'entorn i les persones i que generen moltes desigualtats socials i exclusió d'aquelles minories i col·lectius més vulnerables.

Tot això ha concretat en diverses accions de sensibilització dutes a terme per les escoles, que ha ajudat a fomentar el debat, la crítica, la posada en comú, l'aprofundiment i el consens en cada classe que ha preparat l'acció des de l'aprenentatge i la reflexió.

Abast de l'experiència

A través de la sensibilització de la comunitat educativa s'ha fomentat la construcció positiva d'un discurs per a combatre els estereotips i les actituds discriminatòries a partir del coneixement i el respecte.

La implicació de l'alumnat en les accions de sensibilització denota l'interès i la motivació per contribuir a una transformació social. A través dels processos d'aprenentatge i servei s'ha fomentat aquesta convivència intercultural.

Durant els quatre anys han participat de la iniciativa: 4 escoles, 20 mestres per centre (dues per cada curs aprox.), i uns 500 alumnes de cada centre. S'han dut a terme unes 18 sessions per centre, cada curs escolar, i, aproximadament un 50% del claustre

de cada centre ha participat de les formacions. També s'ha executat una acció formativa a l'any dirigida a les AFA de cada centre. I han participat aproximadament 900 persones de cada acció de sensibilització que han organitzat les escoles implicades (1 acció per escola i curs).

Persones implicades en l'experiència

Treballadores: 2

Ateses: 2.080

Voluntàries: 4

Principals factors clau d'èxit

El principal factor clau d'èxit de la iniciativa és la participació de tota la comunitat educativa de cada centre (famílies, equip educatiu, alumnat).

La metodologia utilitzada també ha resultat un factor clau, ja que ha permès implicar a tota la comunitat en el procés d'aprenentatge així com en el retorn d'aquest a la pròpia comunitat, el servei, a través de les accions de sensibilització organitzades per cada escola.

La participació del professorat també ha estat clau per l'assoliment dels objectius. Als centres on hi ha hagut més participació, la transformació en la convivència de l'alumnat ha estat més significativa. També influeix el grau d'implicació de les famílies.

Un altre dels factors d'èxit ha estat l'adaptació dels recursos i les eines a la realitat de cada escola i grup en concret. Així, s'ha pogut reflexionar sobre les diferents realitats i ha permès fer una tria més acurada de les activitats i els recursos recollits a la guia, sent així més adaptables a totes les realitats existents a la nostra societat.

Finalment, amb la col·locació com a cloenda d'una pancarta gegant visible per qualsevol vianant, s'ha arribat al barri i a altres contextos, a la vegada que l'alumnat ha pogut reflexionar sobre l'impacte de les seves accions.

Dificultats i reptes superats en el desenvolupament de la iniciativa

La dificultat principal que s'ha hagut de superar durant el desenvolupament del projecte ha estat la pandèmia provocada per la COVID-19 i totes les mesures sanitàries instaurades durant aquest temps. Malgrat les restriccions, s'han pogut realitzar les intervencions previstes adaptant-se a la nova realitat, sobretot utilitzant més formats virtuals a través d'aplicacions digitals.

Així i tot, aquesta situació ha provocat noves necessitats i situacions vinculades amb l'educació intercultural que han estat incloses en el temari dels tallers així com en les reflexions i inquietuds de l'alumnat, per formar part de la seva nova realitat. El context viscut al llarg del projecte ens ha ajudat a mostrar altres realitats de persones pròximes a les famílies de les escoles en circumstàncies diferents i en altres contextos. S'han generat sentiments d'empatia i solidaritat cap a altres familiars de països diversos i cap a les persones més afectades per la malaltia pròximes al seu context, com els avis i les àvies dels infants de l'escola.

L'organització amb els centres educatius també ha estat un repte que s'ha superat buscant estratègies conjuntes amb les escoles. Des de l'entitat s'ha procurat adaptar les diferents accions a les necessitats i demandes de cada centre, oferint la nostra expertesa en la cooperació a distància ajudant a definir noves formes de comunicació i relació amb l'alumnat i les famílies.

Elements innovadors que aporta l'experiència

El principal element innovador ha estat la resiliència de les persones participants en el projecte per l'adaptació del mateix a tota la situació de pandèmia i les mesures sanitàries canviant segons el moment.

Com a elements innovadors també destaquem:

- La capacitat de vehicular la pandèmia i la situació mundial per a aproximar i compartir realitats, motivant l'intercanvi de coneixements a través de familiars d'origen divers...
- La incorporació de noves metodologies, eines i recursos per treballar la interculturalitat als centres (aprenentatge i servei, participació, etc.). La participació i implicació de tota la comunitat educativa ha fomentat els objectius comuns, interessos compartits, etc.
- Fomentar el debat crític sobre el sistema social actual, el món laboral, la cultura, la religió, etc. que es continuï treballant per a la millora de la qualitat educativa tenint en compte la veu de tots els agents implicats (infants, famílies, escola).
- La introducció transversal de conceptes enfocats a treballar i sensibilitzar envers la justícia global per a evitar situacions de vulneracions de drets.
- Altres formes possibles de comunicar-se més enllà de la presencial han afavorit la interacció i seguiment del projecte i han facilitat espais de reunió.

Principals factors que permeten la transferència i replicabilitat

A més de ser la culminació del treball desenvolupat al llarg de quatre anys, la guia està plantejada perquè es pugui replicar a qualsevol centre educatiu, fins i tot a àmbits de l'educació no formal. Està organitzada per cicles, de manera que pot ser utilitzada per tot el professorat del centre o només per una part.

Totes les activitats que hi apareixen han estat dutes a terme per les escoles que han participat del projecte. De totes les que s'han treballat s'ha fet una selecció per introduir-les a la guia pedagògica. D'aquesta manera les eines i recursos proposats han estat provats dins les aules.

Els materials i les eines que formen la guia estan estructurats per facilitar la seva replicabilitat, oferint una explicació detallada de cada activitat així com vídeos demostratius d'algunes de les dinàmiques.